

UCHWAŁA

Dnia 17 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Koziulewicz (przewodniczący)

SSN Dariusz Kała (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Protokolant starszy inspektor sądowy Marta Brzezińska

po rozpoznaniu na jawnym posiedzeniu, w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 17 listopada 2022 r., przy udziale sędziego Sądu Rejonowego w Ż. - D. L., zażaleń L. S. oraz jego pełnomocnika na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2020 r. sygn. akt I DO 36/22, w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za czyn z art. 234 k.k

podjął uchwałę:

uchwalił:

I. uchylić zaskarżoną uchwałę i na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k w zw. z art. 128 u.s.p. umorzyć postępowanie w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego Sądu Rejonowego w Ż. - D. L. do odpowiedzialności karnej za czyn z art. 234 k.k.;

II. kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

W dniu 5 czerwca 2018 r. (data sporządzenia pisma procesowego) D. L. skierowała - do Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie - przeciwko L. S. i W. P. prywatny akt oskarżenia, w którym oskarżyła L. S. o to, że: »w dniu 31 maja 2018 r. w W., za pomocą środków masowego komunikowania, tj. na antenie Telewizji, w głównym wydaniu „[...]”, pomówił D. L. – sędziego Sądu Rejonowego w Ż., że żąda od niego spłaty nienależnego świadczenia i proponując ugodę dopuściła się wobec niego szantażu,

tj. o takie postępowanie i właściwości, które narażają pokrzywdzoną w opinii publicznej na utratę zaufania potrzebnego do wykonywania zawodu sędziego, tj. o przestępstwo z art. 212 § 2 k.k.» (k. 3 i n.).

L. S., odwołując się do art. 497 § 1 k.p.k., w dniu 13 lipca 2018 r. (data sporządzenia pisma procesowego) skierował przeciwko D. L., wzajemny akt oskarżenia, w którym sformułował zarzut o treści: „w dniu 05 czerwca 2018 r. do Sądu Rejonowego w Warszawie wystąpiła z fałszywym oskarżeniem prywatnym przeciwko mojej osobie wskazując na naruszenie dóbr osobistych”. W dokumencie tym L. S. nie wskazał kwalifikacji prawnej zarzucanego D. L. czynu (k. 30 - 33).

Dnia 18 lipca 2018 r., Przewodniczący III Wydziału Karnego Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie wydał zarządzenie, w którym nakazał potraktować ostatnio wymieniony akt oskarżenia jako wzajemny akt oskarżenia, zarzucający popełnienie czynu z art. 212 § 1 k.k. (k. 29).

Postanowieniem z dnia 24 lipca 2019 r., sygn. akt IV KO 63/19, Sąd Najwyższy, w trybie art. 37 k.p.k., przekazał ww. sprawę (tj. sprawę L. S. oraz D. L.) do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Jastrzębiu Zdroju (k. 86 – 87).

W toku posiedzenia pojednawczego przeprowadzonego w dniu 2 grudnia 2019 r. w sprawie II K 823/19 (k. 100), „przewodnicząca określiła oskarżycielowi wzajemnemu L. S. 30 – dniowy termin na dostarczenie do sądu zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, z uwagi na treść art. 13 k.p.k. (k. 100 v.).

W dniu 5 lutego 2020 r. L. S. wyznaczono pełnomocnika w osobie adwokata P. W. „do uzyskania od właściwego organu zezwolenia na ściganie D. L.” (k. 126).

Wnioskiem z dnia 25 lutego 2020 r. (data sporządzenia pisma procesowego) adwokat P.W. zwrócił się do Sądu Najwyższego o wydanie uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej D. L., sędziego Sądu Rejonowego w Ż., „przeciwko której wnioskodawca wniósł prywatny wzajemny akt oskarżenia w sprawie o sygn. akt II K 823/19, toczącej się przed Sądem Rejonowym w Jastrzębiu Zdroju, tym samym zarzucając jej fałszywe oskarżenie wnioskodawcy, poprzez wniesienie prywatnego aktu oskarżenia z dnia

5 czerwca 2018 roku o czyny tam wskazane, a to popełnienie przestępstwa z art. 234 k.k.”.

Uchwałą z dnia 28 września 2020 r., sygn. akt I DO 36/22, Sąd Najwyższy nie wyraził zgody na pociągnięcie sędziego Sądu Rejonowego w Ż. - D. L. za czyn wskazany w przedmiotowym wniosku oraz przyznał adw. P. W. kwotę 150 zł wraz z podatkiem od towarów i usług (VAT) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej. W uzasadnieniu uchwały wskazano, że w związku z tym, iż przestępstwo z art. 234 k.k. jest przestępstwem ściganym z oskarżenia publicznego, L. S. nie miał kompetencji do wniesienia w sprawie o ten czyn prywatnego (wzajemnego) aktu oskarżenia i w konsekwencji domagania się zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędzi D. L. za to przestępstwo.

Od powyższej uchwały zażalenie wywiódł L. S., który wskazał m.in., że uchwała zupełnie go nie przekonuje i pozostaje w sprzeczności z jego pojmowaniem równości wobec prawa. Podniósł, że materiał dowodowy wskazuje jednoznacznie, że D. L. wraz ze swoim mężem narusza ewidentnie art. 304 k.k.

Od tej uchwały zażalenie wniósł również pełnomocnik L. S., adwokat P. W., który zaskarżył ją w całości, podnosząc następujące zarzuty:

- obraży przepisu art. 479 § 1 k.p.k. poprzez uznanie, że czyn będący przedmiotem prywatnego aktu oskarżenia oraz czyn będący przedmiotem wzajemnego aktu oskarżenia nie pozostają ze sobą w związku;
- błędu w ustaleniach stanu faktycznego poprzez przyjęcie, że pełnomocnik oskarżyciela wzajemnego L. S. był jego pełnomocnikiem w sprawie złożenia wzajemnego aktu oskarżenia, podczas gdy został on wyznaczony jako pełnomocnik do uzyskania od właściwego organu zezwolenia na ściganie sędzi D. L.;
- błędu w ustaleniach stanu faktycznego poprzez przyjęcie, że czyn objęty wzajemnym aktem oskarżenia i który został w nim opisany, miał charakter czynu publicznoskargowego.

W konkluzji skarżący domagał się zmiany zaskarżonej uchwały poprzez wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego Sądu Rejonowego w Ż. – D. L. – do odpowiedzialności za czyn wskazany we wniosku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenia skarżących nie mogły doprowadzić do oczekiwanego przez nich rezultatu, tj. zmiany zaskarżonej uchwały i wydania uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego Sądu Rejonowego w Ż. – D. L. do odpowiedzialności karnej za czyn wskazany we wniosku o udzielenie tego zezwolenia.

Zgodnie z art. 13 k.p.k. uzyskanie zezwolenia władzy, od którego ustawa uzależnia ściganie, należy do oskarżyciela. Z powołanej regulacji wynika zatem, że podmiot nieposiadający kompetencji oskarżycielskich w odniesieniu do przestępstwa, którego dotyczy postępowanie, nie ma również uprawnień do wystąpienia z wnioskiem o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za to przestępstwo. W przedmiotowej sprawie zaś L. S. – we wzajemnym akcie oskarżenia – bez wątpienia oskarżył D. L. o czyn ścigany z oskarżenia publicznego, tj. występki fałszywego oskarżenia z art. 234 k.k. I niczego w tej kwestii nie zmienia fakt, że w skardze tej L. S. nie określił kwalifikacji prawnej zarzuconego D. L. czynu. Decydujące znaczenie w tej materii ma bowiem to jaki czyn został przez oskarżyciela zarzucony. Zaś L. S., co jeszcze raz wyeksponować należy, oskarżył D. L. o czyn opisany w następujący sposób: „w dniu 05 czerwca 2018 r. do Sądu Rejonowego w Warszawie wystąpiła **z fałszywym oskarżeniem** (podkr. SN) prywatnym przeciwko mojej osobie wskazując na naruszenie dóbr osobistych”.

W powyższym kontekście przypomnieć także należy, że zgodnie z utrwalonym w doktrynie i judykaturze poglądem, przepis art. 234 k.k. nie pozostaje w rzeczywistym, uwzględnialnym zbiegu przepisów ustawy, z przepisem art. 212 § 1 k.k. Oznacza to, że czyn sprawcy, fałszywie oskarżającego inną osobę o popełnienie przestępstwa, przed organem powołanym do ścigania lub orzekania w sprawach o przestępstwo, należy kwalifikować wyłącznie z art. 234 k.k., a nie z art. 234 k.k. w zw. z art. 212 § 1 k.k., ani tym bardziej wyłącznie z art. 212 § 1 k.k. (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2013 r., III KK 161/13; T. Razowski [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, red. J. Giezek, Warszawa 2021, komentarz do art. 234, teza 37; M. Mozgawa [w:] M. Budyn-Kulik, P. Kozłowska-Kalisz, M. Kulik, M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2022, komentarz do art. 234, teza 10).

Wątpliwości co do tego, jakiego czynu dotyczy wzajemny akt oskarżenia, nie miał również pełnomocnik z urzędu, reprezentujący L. S. w postępowaniu o udzielenie zezwolenia na pociągnięcie sędziego D. L. do odpowiedzialności karnej. We wniosku o udzielenie tego zezwolenia wyraźnie wskazał wszak, że wniosek ten dotyczy przestępstwa z art. 234 k.k.

W powyższym kontekście należy także nadmienić, że żadnego znaczenia w niniejszej sprawie nie może mieć to, jak czyn zarzucony przez L. S. wstępnie kwalifikowano w Sądzie Rejonowym dla Warszawy Mokotowa w Warszawie i w Sądzie Rejonowym w Jastrzębiu Zdroju. Sąd Najwyższy orzekający w tym postępowaniu nie był bowiem w żadnym stopniu tą kwalifikacją związany.

Powyższe wskazania były wystarczające do uznania wywiedzionych w przedmiotowej sprawie środków odwoławczych za bezzasadne, co uprawniało Sąd Najwyższy do odstąpienia od odnoszenia się do pozostałych zarzutów podniesionych w tychże środkach. Ich rozpoznanie byłoby bowiem bezprzedmiotowe (art. 436 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p.).

Stwierdzenie, że L.S. nie ma uprawnień oskarżycielskich w sprawie o czyn z art. 234 k.k., nakazywało jednak Sądowi Najwyższemu, stosownie do treści art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., umorzenie postępowania zainicjowanego wskazanym wyżej wnioskiem o udzielenie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej. Sąd ten nie był natomiast kompetentny do wydawania uchwały przybierającej formułę niewyrażenia zgody na pociągnięcie sędziego Sądu Rejonowego w Ż. - D. L. do odpowiedzialności karnej, gdyż taka formuła sugeruje, wbrew temu co napisano w uzasadnieniu, merytoryczny charakter rozstrzygnięcia.

Z tej też przyczyny, Sąd Najwyższy, działając jako sąd odwoławczy, mając na uwadze treść art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., uchylił zaskarżoną uchwałę i na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. umorzył postępowanie w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego Sądu Rejonowego w Ż.- D. L. do odpowiedzialności karnej za czyn z art. 234 k.k., a kosztami tego postępowania obciążył Skarb Państwa.

[as]

